Jolsvai András

Szoba kiadó

17.

Másnap ügyes kezek átrendezték a felső régiókat, a vezérelnöki birodalom mellett a többi rész a Pagát Kiadó felségterülete lett, három íróasztal, egymás éléhez rendezve, egy fax, egy telefonasztal, meg egy Dexion Salgó-polc, ami még a boldogult Patyolat tulajdona volt korábban. Rió összeírta, mire volna szükségük az induláshoz, lexikonok, szótárak, helyesírási tanácsadó, hatályos jogszabályok gyűjteménye, géppapír, gépszalag, effélék szerepeltek a lajstromban, az újdonsült főszerkesztő átadta az iratot a vezérelnök úr első helyettesének, Pálma asszonynak, aki azonnal elsüllyesztette feneketlen cekkere mélyén – a kiadó soha semmit nem kapott meg ezek közül.

Délelőtt tizenegyre Zátony András állománygyűlést hirdetett. Előtte fölhívta még a Méreit – már tudta a számát –, mert nem szeretett volna elvarratlan szálat hagyni a történetben. Azt meg különösen nem szerette volna, ha Mérei azt hiszi, ő fúrta meg a háta mögött. Jótevője nevetve kívánt neki sok szerencsét, és elmesélte, hogy egy januári rendelet ideiglenesen megtiltotta az ingyenes sajtótermékek terjesztését az országban, s ezt neki – Sebeshegyi szerint legalábbis – tudnia kellett volna. Ezért köszöntek tőle el. Ami pedig a mórest illeti, ez a barom, akinek hamar fejébe szállt a hatalom, ragaszkodott hozzá, hogy nyomjon le tíz fekvőtámaszt az irodában, és közben folyamatosan ismételgesse, hibáztam főnök, hibáztam főnök, csak akkor hajlandó kifizetni a járandóságát. Zátony elképzelte ezt a jelenetet, és nem lett tőle vidámabb: el is határozta, hogy őt semmilyen körülmények között nem kényszeríthetik ilyesmire. Mérei már túl volt az eseten, nevetett a membránba, és azt mondta, egye fene, volt egy jó fél éve, előbb-utóbb úgyis fel kellett volna adnia, mert, most már bevallhatja, egyetlen hirdetés nem sok, annyit nem tudott szerezni az elmúlt hónapokban. „Nem nekem való a kapitalizmus" – mondta végül, és barátságosan búcsúzott tegnapi beosztottjától.

Bemutatkozniuk már nem kellett, az, ha formálisan is, megtörtént januárban, de azért most, hogy egy firma lettek, itt volt az ideje, hogy többet is megtudjanak egymásról. Zátony néhány mondatban vázolta eddig pályáját újsütetű kollegáinak, és bár igyekezett visszafogottan fogalmazni, az elég erősen látszott, hogy a házaspár odavan a megtiszteltetéstől, hogy vele dolgozhat: egy olyan világ hírnöke volt a szemükben, melyről eddig fogalmuk sem volt, s melyet, éppen ezért, mesésnek,

kalandosnak, csodásnak tartottak. A doktorátusa különösen nagy hatással volt rájuk: nem is értették, Rió miért nem használja. Az csak egy bölcsészdoktorátus, nevetett a férfi, az égvilágon semmire nem jó. Minden jó valamire, felelte Sebeshegyi Lőrinc, és engedélyt kért, hogy időnként doktor úrnak szólíthassa a főnökét. (Nem kapta meg.)

Sebeshegyi Lőrinc fekete bőrű, feketehajú férfi volt, harmincas évei végén: nem volt rajta egy deka súlyfelesleg, izmok és inak, ebből állt az egész szerkezet, a kezét legtöbbször ökölbe szorította, ahogy egész lényét. Az arcán szűnni nem akaró fájdalom, bánat, szenvedés. Minden mozdulata arról árulkodott, mennyire rosszul érzi magát a világban. Tisztán, de jellegtelenül öltözködött, mikrokord farmer, kockás ing, kötött mellény, ebbe mutatkozott mindig, és dús, hullámos fekete haján is látszott, hogy nem a fodrász vágja, hanem csak úgy vágódik, alkalomadtán.

A felesége, aki, ha kellett, Sebeshegyi Lőrincnéként mutatkozott be, de akit eredetileg Pusztai Klárának hívtak, szintén egyszerűen öltözködött, minden hivalkodás nélkül, mégis elegáns benyomást keltett: a lényéből áradt valami belső elegancia. Kerek nyakú, kötött pulóver, térd alá érő harangszoknya, ezek voltak toalettjének legfontosabb darabjai, ezekből volt neki vagy fél tucat, s ezeket variálta nap mint nap. Rövidre vágott barna haja nem segített tompítani arcának kerekségét, nem viselt ékszert, s nem használt szépítőszereket sem: se szempillafesték, se rúzs, de még egyszerű arckrém se fordult meg rajta soha. A nyakában egy kis arany kereszt lógott, de azt is mindig eltüntette a pulóver alatt. Belőle is valami szomorúság, csalódottság, fáradtság áradt: ez itt az én dinamikus csapatom, gondolta Zátony, akikkel rövidesen hegyeket fogunk megmozdítani.

Sebeshegyi Lőrinc decemberig műszaki rajzoló volt az Izzóban, akkor bocsátották el, sokadmagával. Megpróbált itt-ott elhelyezkedni, hirdetéseket adott fel, és hirdetésekre válaszolt, de sehol nem talált nyitott ajtókra. Nem elég, hogy a gyárak, üzemek sorra zártak be, az is kiderült, hogy a szakmájának is befellegzett: azt, amit ő csinált, mostantól megoldják majd a számítógépek. Sebeshegyi Lőrinc nem volt felkészülve erre a csapásra, az nem fért össze az önképével, hogy ingyenélő legyen, sőt, még az sem, hogy ne tudja eltartani a családját, fogcsikorgatva próbált meg kikecmeregni ebből a helyzetből, s végül, jobb híján, elfogadta a bátyja ajánlatát, hogy addig is, míg jobbat talál, jöjjön ide, a Pagátba, itt hasznossá teheti magát. Sebeshegyi Lőrinc nem értette, miért történik mindez vele, hiszen legjobb tudomása szerint semmi bűnt nem követett el, de mivel határozottan meg volt győződve róla, hogy mindez csakis a Mindenható akaratából eshetett meg, aki, lámcsak, most próbára akarja tenni őt, hát mostantól kettőzött erővel imádkozott, és próbált még iste-

nesebb életet élni, pedig abban eddig sem volt hiba. Sebeshegyi Lőrinc mélyen átélte vallásosságát, betartott minden szabályt és követelményt, és a Biblia is mindennapi kenyere volt, pedig minden sorát ismerte kívülről.

Sebeshegyiné eddig engedelmes oldalbordája volt a férjének. Pusztai Klára az Izzó bérszámfejtésén dolgozott anno, maga is templomba járó családból származott, a két fiatal között hamar kialakult az összhang a gyári menzán. Pusztai Klára huszonkét éves volt, amikor Sebeshegyi Lőrinc megkérte a kezét, s nem kapott kosarat. Pusztai Klára tisztán lépett az oltár elé, s tisztasága nem sokat kopott a következő másfél évtizedben sem: a Biblia – és így a Bibliatisztelők – a szexuális kapcsolatot kizárólag gyermeknemzés céljából engedélyezik, s bár ennek a célnak lehet egy tágabb értelmezése is, annyira tág nem tud lenni, hogy gyakran felforrósodjon a levegő a hálószobában.

Akárhogy is, Pusztai Klára szült két fiúgyermeket, és a feladata az elmúlt másfél évtizedben az ő nevelésükben, valamint a családi tűzhely melegen tartásában merült ki. Pusztai Klára nem érezte áldozatnak magát, nem vágyott vissza a lámpagyári bérszámfejtésre, szeretett foglalkozni cseperedő fiaival, becsülte a férjét, aki szorgalmas volt és igénytelen, és szerette a Bibliakör rendezvényeit is: az ünnepeket, a kirándulásokat, a segítő akciókat. Szerette a testvéreket is, jobbára, barátnői ebből a körből verbuválódtak, akik ugyanolyan életet éltek, mint ő. Elégedett volt az életével, az őt határoló világgal.

Az utóbbi években időnként szóba került, hogy Klári újra munkába áll, hiszen a fiúknak már nincs szükségük rá otthon, de az asszonynak sikerült mindig elodáznia a dolgot, és minthogy ezt Lőrinc sem bánta (elég régiesen, mondjuk így, hagyományosan gondolkodott a férfi-nő viszonyról ő is), maradt minden a régiben. „Majd ha Lóci kijárja az általánost" – ez volt az elfogadott álláspont. Ifjabb Sebeshegyi Lőrinc tizenhárom éves volt ekkor, még egy éve volt vissza az elemiben, hátradőlt hát mindenki, akkor ez így rendben van, gondolták, és folytatódott minden a hagyományok szerint. Egészen addig, míg az apja el nem vesztette az állását.

Meg amíg – végső elkeseredettségében – el nem fogadta a bátyja kinyújtott kezét. Néhány hónapja még álmában sem gondolta volna, hogy ilyesmi előfordulhat vele. Lőrinc országos léhűtőnek tartotta Kálmánt, s amennyire a vallása engedte, le is nézte. Gyakran előfordult az elmúlt években, hogy időleges pénzzavarából is kisegítette – ilyenkor nem mulasztott el a lelkére beszélni. Erre tessék, most az ő kegyelemkenyerére szorul. Kálmán ráadásul minden mozdulatával érzékeltette, hogy kegyet gyakorol, de azért nem vitte túlzásba a kegygyakorlást: az öccse fizetését ötezerötszáz forintban határozta meg, amely összeg a fele sem volt a ko-

rábbi fizetésének. Így aztán, akár akarták, akár nem, Klárinak is munkába kellett állnia. Csakhogy kiderült, az sem olyan egyszerű, hogy az ember elhatározza, és kész. A hajdani gimnáziumi érettségi, meg az az egykori bérelszámolási gyakorlat mára semmit sem ért: neki is csak kudarcokban volt része, amikor megpróbált elhelyezkedni itt vagy ott. Végül, jobb híján, kikötött ő is a Pagátban. Reggelit vásárolt, kenyeret kent, felvette a telefonokat. És hallgatta a rokonait (akik voltaképpen a férje rokonai voltak), mennyi pénzt szórtak el aznap és mire.

Ez volt hát a vadonatúj kiadóvállalat: három kényszermunkás, akiknek a rövidtávú túlélés volt az egyetlen célja.

18.

Rozi nem tudta, mit tegyen.

Erre igazán nem volt felkészülve.

Mintha a sors egyik kezével simogatná, a másikkal pofozná, szakadatlan.

Pedig már régóta nem számított egyikre sem.

Az élete kiegyensúlyozott, nyugodt, tervezhető volt. A férje mellett biztonságban érezte magát, anyagilag is, lelkileg is, a gyerekei (két lánya volt, egy tízéves meg egy hatéves, mindkettő éppen úgy nézett ki, mint ő gyerekkorában) egészségesek, szépek, okosak voltak, és rajongva szerették az anyjukat, a munkájában szakadatlanul örömét lelte, és méltán. Ő volt az egyik legjobb szerkesztő az Ékezetben, a szerzők egymás sarkát taposták, hogy kéziratuk a Rozi kezébe jusson. Megbízható volt, precíz és pontos, de nem hiányzott belőle a kreativitás sem. Épp annyi, amennyire egy szerkesztőnek igazán szüksége van. Aki bele tud költözni egy kéziratba, sőt, egy kissé az író lelkébe is, de nem akarja se átalakítani, sem kisajátítani: és főleg nincs benne egy fikarcnyi irigység sem, nem gondolja, hogy ha megerőltetné magát, ilyesmit voltaképpen ő is tudna írni.

Rozit a jóisten is szerkesztőnek teremtette. Amióta megtanult olvasni, voltaképpen csak ez érdekelte igazán, az olvasás. A valóságos világból, mely meglehetősen mostohán bánt vele, hamar a könyvek világába menekült. Éveket töltött el úgy, egy konyhai sámlin ülve és olvasva. És később is, serdülőként vagy fiatal felnőttként a külvilágot csak a könyveken átszűrve érzékelte, fogadta magába. Hamar rájött persze, hogy a környezete nem tudja követni ebbe a virtuális térbe, ahol az ember Karenina Annával vagy Bovarynéval társalog, és a Nicholas Nicklebybe vagy a Kárpáthy Zoltánba szerelmes, és ha bánat ül a lelkére, József Attila-verseket mormol magában, vígaszul. Rozi tudomásul vette ezt a helyzetet, tudomásul vette, hogy van egy másik világ is, ahol a vasárnapi ebédről vagy a telekvásárlásról esik szó, esetleg a nagybácsi hagyatékáról, a maga oldalazó

módján részt is vállalt ebből a világból, kijárta az iskolát, például, és az apja halála után kettőzött erővel vette ki a részét a házimunkából (vikszelés közben ragyogóan lehetett verseket memorizálni), sőt, amikor eljött az ideje, férjhez ment egy megbízható, ifjú mérnökhöz, akiről első percben látszott, lehet rá számítani. Aztán gyermekeket szült a megfelelő időben, továbbá a maga módján elkormányozgatta a családot, ebédet főzött és befizette a csekkeket, függönyt varrt és levitte a szemetet, engedelmesen búját a férjéhez esténként, ha erre igény mutatkozott, és büszkén tolta a babakocsit a szövetkezeti lakásuk oldalán létesített közparkban. De az igazi élete akkor kezdődött, amikor, feladatai végeztén, végre kinyitott egy új kéziratot, elővette a tollat, a ceruzát és a radírt, és eltűnt a gépelt oldalak teremtett különös világban.

Rozi az egyetem után rögtön az Ékezetbe került, s bár ebben több volt a kitüntető véletlen, mint a tudatosság, hamar rádöbbent, hogy éppen a legmegfelelőbb helyre érkezett. Mostantól kötelességszerűen tehette azt, amit addig is tett, szórakozásként, némi lelkiismeret furdalással. Gyorsan megtanult mindent, ami ebben a szakmában megtanulható, és húszas évei végére már az egyik legjobb lektorként emlegették a szakmában. Boldog volt és kiegyensúlyozott, és őszintén remélte, hogy ez most már így is marad az idők végeztéig.

A harmincadik születésnapján érezte először, hogy valami hiányzik az életéből. De csak amikor a Gegével közel kerültek egymáshoz, csak akkor tudta megfogalmazni magának, hogy a szerelem az. Hosszú, évekig tartó, oldalazó folyamat volt ez, eljutni ehhez a felismeréshez, eljutni ehhez a férfihez. Ám azzal, hogy már ki merte mondani, szerelmes ebbe a Szabó nevű kollégájába, hogy akarja ezt az embert, vágyik rá, a karjaira, az illatára, a szeme villanására, a mosolyára, a szavaira, a lépteire, a hallgatására, hogy úgy érzi, csak vele, csak általa tud élni igazán, mondom, hogy ezzel szembe mert nézni már, még nem oldódott meg semmisem. Rozi egészen addig, amíg Gege nem szembesítette vele, nem is gondolt rá, hogy volna itt megoldanivaló. Ők ketten szeretik egymást, ők ketten mostantól összetartoznak, ez világosabb, mint a nap, de ehhez a világ többi részének nem kell, hogy köze legyen. Attól még odaát, a valóságban maradhat minden a régiben. Attól ő még elláthatja anyai, feleségi, gyermeki és honpolgári feladatait, attól még mehet minden tovább, ahogy eddig, gondolta Rozi, a lényeget ez nem érinti, érintheti. Eddig is két, párhuzamos világban élt, egy megbízható valóságosban meg egy csodálatos kézeletbeliben, ezután is így lesz, csak az utóbbi kiegészül egy másképpen valóságos elemmel, melyet Szabó Józsefnek hívnak. Rozi szemében Gege első perctől kezdve ehhez a második, irodalom teremtette

világhoz tartozott, és nemcsak azért, mert ő maga is szerkesztő volt, kéziratok között és által élt, és tökéletesen megértette, hogyan gondolkodik erről az asszony, hanem elsősorban azért, mert Rozi szemében a férfi rendelkezett egy valóságon túli tulajdonsággal, tudniillik irodalmi hős volt maga is, Rastignac és Rezeda Kázmér, Mák István és Szentirmay Rudolf különös keveréke, akibe az ember nem úgy szeret bele, mint a tánctanárokba meg a futballcsatárokba, hanem lebegve, szédülve, elvarázsolva, Natasa Rosztova módján. Hogy ez a helyzet a külvilág számára afféle hagyományos szeretői viszonynak tűnik majd, Rozit nem zavarta, nem érdekelte. A lényeg, gondolta, hogy ők hogyan élik át ezt a misztériumot.

Csakhogy Szabó József szerkesztő másfajta következtetéseket vont le kettejük szerelméből. Ő is úgy érezte, persze, hogy most találkozott azzal a lénnyel, akire egész addig életében várt, hogy ők illenek össze igazán, de az ő számára ebből logikusan az következett, hogy Rozi egy pillanat alatt hátat fordít addigi életének, bezárja, lelakatolja, mint egy betelt emlékkönyvet, és kezd egy újat, immár vele. Mostantól ők lesznek egy család, ők fognak együtt élni, kelni és feküdni, gyerekeik fognak születni és növekedni, együtt fognak dolgozni is, kéziratokon vitatkozni, és együtt utaznak majd szerte-szét a világban, és albumokba fogják gyűjteni a fényképeket, és ha majd megöregedtek együtt, sétálnak, kézen fogva, a szigeten és a régi időkre emlékeznek. Mi mást kellene tenniük?

Rozi megszeppent. Még alig ért oda, ahová oly régen vágyott érni, máris megérttették vele, hogy választania kell két élete között. Ez a feladat túl váratlanul érte. Hiszen az egyik életét már nem akarta, a másikat még nem merte elengedni.

Megpróbálja húzni valahogy az időt, határozta el, amíg a lelkét felkészítheti az előtte álló salto mortáléra.